

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétyszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot, érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

A magyarság érvényesülése a hadseregben.

Négy törvény országgyűlési tárgyalása. Közli dr. Heltai Ferenc országgyűlési képviselő (168 lap). Ára 3 korona.

A nemzeti jogokért folyó parlamenti harc az irodalom terén is érezteti hatását.

Egymásután jelennek meg a könyvpiacon oly művek, amelyek a nemzeti küzdelem jogosultságával, a magyar nemzetnek a hadseregbe vonatkozó rendelkezési jogával foglalkoznak.

Legutóbb dr. Heltai Ferenc országos képviselő adott ki „A magyarság érvényesülése a hadseregben” cím alatt egy füzetet, mely az 1791. évi 9. 1., 1807. évi 1., 1830. évi 7. és az 1840. évi 6. törvények létrejöttét megelőző tárgyalásokat, a Karok és Rendeknek az uralkodóval történt üzenetváltásait ismerteti meg velünk.

Szerző előszavában kijelenti, hogy az anyag összegyűjtésénél távol volt tőle a politikai célzatosság; úgy közli az anyagot, ahogy lelkiismeretes utánjárással találta, megjegyzéseket nem fűz hozzá.

Mi sem kívánunk ahhoz megjegyzéseket fűzni, mert akkor túllépnék azokat a határokat, melyeket az egyszerű könyvismertetésnél meg kell tartani. E helyett amennyire terünk szűk volta engedi, ismertetni kívánjuk az érdekes könyv tartalmát.

A mű öt fejezetre oszlik, melyek közül az első a bevezetést tartalmazza, a többi négy pedig a már említett négy törvény előzményeivel és létrejöttével foglalkozik.

A bevezetésben a szerző az 1791. évi 9. törvények előtti állapotokat ismerteti. Egész terjedelmében közli az 1715. évi 8. törvényeket, mely a rendes katonaság felállítását mondja ki, de a katonaság szükségleteinek fődőzésére való

adók és egyéb segedelmek megszavazását az országgyűlésnek tartja főn, csak kivételes esetekben engedvén meg, hogy ez adókat és segedelmeket a nádorispán, ország primása, főpapok, ország bárói, kir. ítélőtábla, megyék és szab. kir. városok lehető legnagyobb számban összehívott gyűlékezete a rendes országgyűlésen kívül megszavazhassa. Ezeket azonban az országon kívül sohasem szabad összehívni.

Hogy mik ezek a rendkívüli esetek, azt az 1741. évi 22. tveikk világosan megállapítja, midőn kimondja, hogy ilyen összejöveteleknek csak akkor van helye, ha a rendes országgyűlés összehívását az ellenség hirtelen betörése vagy belháború akadályozza.

Ezután ismerteti a szerző az ország által föntartott katonaság létszámát, mely folyton változott a szerint, hogy az országgyűlés mennyi újoncot szavazott meg. Így Mária Terézia idejében az 1741. évi 63. tvc. 21622 újoncot ajánlott fel. Ez volt az első eset, az 1715. évi 8. tvc. után, hogy az ország rendes hadsereg kiegészítésére katonát ajánlott, de az is azon nyomatékos jog fenntartással történt, hogy az ország az így megajánlott katonaság kiegészítésére nem köteles.

A magyar országgyűlés által megszavazott és állított legénységből hat gyalogezredet alkotott, melyek mindegyike a többi ezredetől különböző egyenruhát viselt, kevés kivétellel magyar tisztek vezénylete alatt állott s a legénység kiképzésénél és a parancsadásnál részben a magyar nyelvet használta.

Volt még ezeken kívül Mária Terézia uralkodásának első éveiben három gyalog és 11 huszárezred, melyek egynek kivételével magyar ezredes parancsnoksága alatt állottak.

Az országgyűlésnek mindig volt befolyása a hadsereg ügyeire. Bizonyítja ezt az 1764—65. évi 24. tveikk, mely meghagyja hogy a magyar

katonaság ruházatát Magyarországon kell készíteni, amennyiben itt is oly olcsón elő lehet állítani, mint az osztrák örökös tartományokban.

Látható ezekből, hogy dacára az idegen erők tulsúlyának, a magyarság befolyása az idegen hadseregben — annyira, mennyire — érvényesült. De ez a kedvező helyzet még Mária egész uralkodása alatt sem tartott teljesen megváltozott II. József idejében, kinek germanizáló és centralistikus törekvései a hadseregben inkább érvényesülhettek, mint a polgári életben.

Midőn II. József halála után az alkotmányra is jobb napok kezdettek derengeni, az országgyűlést élénken foglalkoztatta az a kérdés, hogy miképp lehetne a hadsereget kizárólag az ország érdekeinek szolgálatába állítani és a nemzet azon sérelmét orvosolni, hogy a magyar katonaság idegen tisztek parancsnoksága alatt áll.

A magyar ezredes tisztikara több ízben fölír az országgyűléshez és erélyesen sürgeti, hogy a hadsereg magyar részében a magyarság befolyása kellőleg biztosítsassék. Első ezek között a Gyulai ezred folyamodványa, mely azt kívánja, hogy az ezred béke idején az országban tartassék, az országgyűlés beleegyezése nélkül onnan ki ne vitessék, a született magyar tisztek előnyben részesüljenek és a jövőndő országgyűlésre mindegyik magyar ezred két, szabadon választandó tisztet küldhessen.

A második folyamodvány a Károlyi, Pálfi, Nádasdy és Splényi gyalogezredesek és az Erdődi, Trscana lovasezredesek főtisztjeinek folyamodványa, mely a magyarság érdekében megvalósítandó reformokat tizenkét pontban foglalja össze. Főbb kívánságai, hogy a magyar hadirend magában különös statust tegyen a hazában; ezen status a maga nyájabeliekből álljon, az idegen főtisztek haladéktalanul a maguk nyájabeliekközül küldessenek; a magyar seregeknek magának legyen haditanácsa, fővezére, comandója, ki egyedül a ha-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Ünnepi beszéd.

A székelyudvarhelyi áll. főreáliskola 1903. évi okt. 17-iki Deák-ünnepélyére írta és elmondotta Nosz Gusztáv.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

(2. folyt. és vége).

Az 1848-iki alapokon új s nagy alkotások korszaka következett s a gondviselés ez időnek, e munkának Deák Ferencet adta meg. Az lett Deák politikai krédójának sarkalatos alapelve, hogy boldogulásunkat csak a király és a nemzet bizalomteljes együttműködése, a trón és a nemzet közt felmerült szakadásnak a kiegyenlítése biztosíthatja. Alkotmányos szabadságunknak egyik legerősebb bástyája a koronás király törvényes tekintélye, másrészt pedig a trónnak, az uralkodó ház hatalmának legerősebb oszlopa a magyar nemzet állami önállósága és alkotmányos szabadságának. Érezte a nemzet, hogy mit ér nekünk és a mi nemzeti céljainknak a király; mit ér a nemzetnek és a nemzet céljainak az a nyugat-európai dinasztia, amely a nyugat kételkedő elemei előtt kezességet vállal a mi nyugat-európai hivatásunk iránt. Másrészt érezte a dinasztia is, mit ér a magyar nemzet, nemcsak azért, mert hadaikat szaporítja a külső államokkal szemben, nemcsak azért, mert az alkotmányos és koronás fejedelem iránti alattvalói hűségben ezt a fajt, ezt a nemzetet megközelíthetik sokan, de felül nem mulja senki, hanem főképen azért, mert nemzeti és állami önállóságához törhetetlenül ragaszkodik. Az alap gondolat az: „A nemzeti

eszménység tüzeit csak a királyi trón fényében lehet igazán meggyújtani.

Küzdelem a jogért: ez képezi a nemzet háromszázados történetét, küzdelem a jogért, az képezi azt az arany szálat, amely Deák Ferenc államférfi pályáján végig vonul.

Deák abból indult ki, hogy a népek produktumai között első helyen áll a jogrend. Házat ez alkot a területből és nemzetté ez gyurja át a népet! A nemzet életfáján legértékesebb gyümölcs: a jog és az alkotmány. Ez a mértéke a nemzet fajsúlyának, ez a szükséges feltétele a nép erkölcsi létének. Az egyén becsülete és a nemzet joga analog fogalmak. Karakterét, becsét vesztí el az a nemzet, amelyik kivetkőzik saját jogrendjéből.

Deák jogunkat egyetlen fegyverrel védte, a törvény hatalmával, védte azt a híres feliratában, husvétii cikkében, a Lushtandl elleni röpiratában és az 1867. XII. törvényekben. Ime a toll hatalma.

Elég erős fegyver az, soha meg nem csorbul, soha el nem török. E fegyver erősebbnek bizonyult a kardnál. Ezt a fegyvert együtt kovácsolta a nemzeti akarat és a fejedelem akarata s azzal a rendeltetéssel, hogy a két akarat frigyéből alakuljon ki a jog. Hozzájárultak a csatamezőn szenvedett vereségek is. S a megrendített hatalom belátta azt, hogy a Kossuth s az emigráció által szervezett magyar nemzettel szemben el kellene buknia, a király békejebbot nyújtott a sokat szenvedett nemzetnek s a nemzet elfogadta azt.

Létrejött a hűséges frigy, a szent kötés király és nemzet között. Az 1867-iki kiegyezés örövendetes ténye Deáknak az érdeme. Ez volt az ő

nagy életfeladatának betetőzése, államférfi nagyságának maradandó emléke.

Pályája 1848-ig is a sikereknek fényes sorozatát (a lengyelek, a szólás- és sajtószabadság, az örök váltság hiteltörvényei stb. ügyében mondott beszédei) tünteti fel, de mégis amit addig tett, csak talpatatul szolgált ahhoz, amit a 60-as években alkotni hivatva lett.

A 60-as években vitta vissza Deák a pragmatica sanctio felbonthatatlan kötésére támaszkodva nemzetének elkobzott szabadságát, jogait, alkotmányát. S ime sangvine viktor! kivívja mind-ezt vér nélkül, az igazság és hazaszeretet erejével, kezében a törvény súlyos táblái, mint Mózesében. Meggyőződésének rendületlensége, az igazság erejébe vetett hitének mélysége, a kockázat esélyeitől tartózkodó bölcsesége: ezeket viszi a harcba.

A Deák Ferenc magán- és közéleté, iratai és beszédei, társadalmi és törvényhozói tevékenysége együtt egy műegészet képeznek. Nincs szimfonia, melyben több lehetne az összhang, nincs szobor, melyben több volna a nyugalom, nincs festmény, melyben több volna az egység. Nagy tulajdonságok sohasem jelentek meg ilyen egyszerű keretben és egyszerűség sohasem olvadt össze ilyen kiváló vezérképességekkel. Vezér lett anélkül, hogy kereste volna, bölcs volt anélkül, hogy éreztette volna; uralkodó volt rang nélkül, hódított kard nélkül. Soha senki előtt meg nem hajolt, csak a közérdek előtt, soha senkit nem szolgált, csak a hazát.

A hazaszeretet Deáknak legszebb és legnagyobb erénye; tetteinek első rugója és főcélja mindenkor a haza java volt. Ő maga mondja:

zától függjön; a magyar hadisereg békesség idején szüntelen a hazában kvártelozzon; a német nyelv, melynek súlyát nehezen viseli a közkatonák, a magyar sereg közül kiirtassék s az egész hadiszolgálat magyar nyelven folytassék.

Harmadik a Graeven huszárezred folyamodványai az ország yüléshez, mely lényegileg meg egyez az előbbivel.

E kérvények és panaszok fogékony talejra találtak. Az 1790—91-iki országgyűlés, melynek a II. József-féle állapotok még élénk emlékeztetésben voltak, arra törekedett, hogy a József-féle hasonló uralom visszatérését törvényes biztosítékkal megakadályozza.

Legalkalmasabbnak látszott erre a királyi hitlevél, melybe föllehetett venni mindazt, ami a nemzetnek a hadseregre való befolyását s a nemzeti szellemnek a katonaság körében való érvényesítését biztosíthatja. Hiszen a koronázási hitlevél mintegy programja az uralkodónak, ki arra megesküdvén, erkölcsi kötelezettséget vállal arra, hogy a hasonló szellemben alkotandó törvények hozatalát és végrehajtását nem fogja akadályozni.

Az országgyűlés által a hitlevéltervezet elkészítésére kiküldött vegyes bizottság tehát a nemzeti követelményeket is fölvetve a hitlevélbe. E hitlevéltervezet XIII. főtétele szerint a magyar katonaság részére egy az osztrák tartományok haditanácsától, valamint az összes udvari és országos kormányzásoktól független, külön hadiszertárral ellátandó főhadparancsnokság állítandó föl. A XIV. főtétel szerint az összes magyar ezredekben csakis született magyar tisztek alkalmazhatók, kik a magyar királynak és az ország alkotmányának kötelesek hűséget esküdni. A XV. főtétel szerint a magyar katonaságot az országgyűlés beleegyezése nélkül az országból nem szabad kivezetni.

E főtételeket azonban a hitlevéltervezetnek és a koronázás előtti törvényeknek felülvizsgálatára kirendelt országos küldöttség kihagyta a tervezetből s azokat külön törvényjavaslathoz foglalta, mit az országgyűlés elfogadott.

A király azonban sem a hitlevelet nem fogadta el, sem a törvényjavaslatot nem szentesítette, hanem határozottan kijelentette, hogy csak a Károly vagy a Mária Terézia által kiállított hitlevél mását fogadja el. A nemzet kívánságaiból mindössze annyit ígért meg, hogy a katonák az ország törvényei szerint fognak igazgattatni s a magyar és határőr vidéki ezredekben született magyar tisztek fognak alkalmaztatni. De ezt nem ígérték törvénybe, hanem maradt, — mint annyi más — teljesítetlen királyi ígéretnek.

„Van az ember lelkében egy tiszta forró érzés, mely buzgón ragaszkodik a hazához s nem tartom jó embernek, nem tartom magyarnak, ki e szegény, e szenvedő hazát jobban nem szeretné, mint bármely fényes országot Európának.

Minden jó ember elvesztette mindenét akkor, midőn hazájának szabadságát, nemzetének jogát elvesztette. Mily ékesszólóan jellemzi hazaszeretét ez a mondása is: „Jobban tudom szeretni a hazát, mint gyűlölni ellenségeinket. Vagy az a másik közkinccsé vált nyilatkozata: „Kockázhatunk mindent a hazáért, de a hazát kockázhatunk nem szabad.”

Hazaszeretetének és fajszeretetének ezen kívül legjellemzőbb vonása törvénytisztellete és meggyőződésén alapuló őszintesége felfelé és lefelé. Arany keretbe foglalandók következő szavai: „Sértett törvények mellett komoly méltósággal felszólalni több tiszteletet mutat a fejedelem iránt, mint a gyáva hallgatás, mert amaz férfias bizodalom, ez pedig kétkedés a fejedelem igazságosságában s azon nemzet, mely törvényeinek, polgári jussának sérelmét gyáván elhallgatva tűri, gyáván hagyja el fejedelmét is a veszély óráiban. Gyáva népek fejedelmei ne örüljenek.”

Deák hatalmának magasságában is egyszerű polgár maradt, szédület nélkül, biztosan, igénytelenül. Semmi fény, semmi jutalom! királyja is csak kézszeretést adhatott neki. A Cincinatusok korában voltak ily jellemek, abban az ódai korban, mikor a köteletség és az önzetlenség volt a sarkcsillaga a honfiai erényeknek. Ha áll az, hogy a nemzetek jellembeli tulajdonságai egy-egy nagy emberükben nyernek tipikus kifejezést, úgy Deákban a magyar faj józan esze és erkölcsi fölénye nyilatkozik meg.

Deák halálakor ravatalára Kossuth cipruslombot küldött és ezen ciprus-ág találkozott azzal a babérkoszorúval, melyet Magyarország legszentebb nőalakja, Erzsébet királyné tett le a koporsójára. E két symbolum találkozása a megszentelt helyen volt az eszmék, a nehéz idők expiatiója.

Ime Széchenyi, Kossuth és Deák nemzetet

A nemzeti követelmények teljesítése helyett ismét 6000 ujoncot kér, mit az országgyűlés meg is ad s az ujoncok megajánlását az 1790—91. évi 66. tcikkbe foglalja, melyben a nemzeti követelményekről szó sincs s a nemzet jogai is egyedül az 1741. évi 63. tcikkre való utalással vannak fönttartva.

Hogy azonban a nemzet nem mondott le a hadügyekre vonatkozó jogairól, annak világos bizonyossága az 1790. évi 67. tc., mely a jövő országgyűlésre kitűzendő tárgyak közé egy magyar katonai akadémia felállítását is fölvetve.

Az 1792. évi országgyűlés a nemzeti követelményekből mindössze annyit kíván megvalósítani, hogy a magyar ezredék született magyar tisztek parancsnoksága alatt álljanak, vagy legalább is a magyarok előnyben részesüljenek az idegenek fölött. Az országgyűlési naplónak erre vonatkozó részét, valamint az országgyűlés feliratát s a király leiratát Heltai egész terjedelmében közli az 1792. évi 9. tcikket is, mely a királyra bizza az intézkedést a fölött, „hogy a helyes arány fenntartásával a panasz további oka megszüntetésék s annál fogva a született magyar azon biztos reményről vonzatva lépjenek a katonai pályára, hogy érdemeikhez képest magasabb fokozatokra fognak eljutni.

(Vége köv.)

Dr Pál Ernő.

A hét története.

A hivatalos lap szerdai száma közölte a Khuen-Héderváry-kormány fölmentésére és a Tiszta-kormány kinevezésére vonatkozó királyi kéziratokat. Khuen-Héderváry grófot hű és áldozatkész szolgálatainak elismerésével, Wlassicsot és Darányit az elismerésen kívül a Lipót rend nagykeresztjének adományozásával mentette föl a király állásaikból. Láng szolgálatainak elismerése mellett Kolossváry és Tomasics pedig kegyelemben kapták meg a fölmentést. Tisza István gróf miniszterelnöki kinevezésével egyidejűleg valóságos belső titkos tanácsosi rangra emeltetett; s egyszersmind a belügyminiszterium vezetésével, valamint a király személye körüli miniszterium ideiglenes vezetésével is megbízott. Az új kormány a főrendiházban csütörtökön mutatkozott be. Mintegy nyolcvan főrend jelenlétében, de közönséggel telt karzatok előtt nyitotta meg gróf Csáky Albin elnök az ülést. Az elnöki előterjesztések után Rudnyánszky főjegyző felolvasta az új kormány kinevezéséről szóló királyi kéziratot, azután pedig felállott gróf Tisza

felkeltő, nemzetet alkotó törekvései. Melyik nagyobb, melyik dicsőbb? ki tudja kellő becsük szerint értékelni? Hadd éljünk hasonlattal.

Széchenyi felszántja a földet, beleveti a magot és saját vérével termékenyíti meg a kopár talajt. Kossuth még mélyebbre huzza a barázdát és szintén vérével fokozza a föld termékenységét. És csirázik az élet, bőséggel kecsegtet és magára vonja mindnyájuk figyelmét. De vihar támad és fenyegeti a termést. Deák Isten segítségével elhárítja a veszélyt, szeméivel hízalja, mint a jó gazda, a vetést, gyomlál és a dudrától megszabadítja a tiszta búzát és ország-világ előtt deklarálja hozzá való jussunkat. Kinek vannak nagyobb érdemei? ki fáradozott leginkább, melyiknek köszönhetünk legjobbat? Meddő kérdés! Kérdezzétek magát az anyaföldet, kérdezzétek a termőképessége titokszereiségében rejlő erőket, melyikök adta nekik a legtöbb életet és fejlődést. A mi szemünk nem hat oly mélyen.

A miénk munkájuk gyümölcse; de még nincs learatva. Mikor lesz az aratás? és leszünk-e képesek gabonánkat csürbe rakni?

Ugy vagyunk Széchenyi, Kossuth és Deák nagy alkotásaival, mint voltak az Argirusok Achilles fegyverzetével. Gyengék voltak ahhoz, hogy pajzsát viseljék és erőtlének arra, hogy dardáját felemeljék.

Ime gyarló szavak dadogásában elmondva azok a nagy, századokra szóló alkotások, melyeket Széchenyi, Kossuth és Deák néhány évtized meszerű munkájában megteremtettek a nemzeti, egységes, szabad és modern magyar állam alapjait. Midőn nagyjaink geniusza előtt leborulunk, nem személy kultuszt üzünk, hanem az a meggyőződés vezet, hogy a szellemi kiválás egy nemzet életében a hősök, az ideális alakok emlékének kultiválása által történik. A nemzet csak akkor bír faji egységes jelleggel, ha minden fia lelkében ott él a nemzet nagyjainak szeretete. Az azoknak lelkét mozgató eszmékben szűrődik le az igazi nemzeti öntudat. A megváltók fellépése nem a történelmi véletlennek a műve; őket az isteni

István miniszterelnök, hogy elmondja programbeszédjét. Nehéz időkben — mondotta — vállalják el ő és társai az ország kormányzását. Ezután előadta az ex-lex állapot keletkezését, mely a magyar vezényszó követelésére vezethető vissza. A korona most segítő kezet nyújtott a kibontakozásra oly módon, hogy ragaszkodott a 67-es törvényhez, ragaszkodott a hadsereg egységes vezényléséhez, vezérletéhez és belszervezetéhez, de emellett módot nyújtott oly reformok megvalósításához, melyek a nemzet régi óhajainak győzelmét jelentik. Szerinte fontos reformok ezek, mert neki is az az álláspontja, hogy a hadsereg reformra szorul. Előadta azután, hogy a szóbeliségre és közvetlenségre alapított katonai judikatúrának a magyar nyelv érvényesülni fog. Erről külön törvényjavaslatot fognak beterjeszteni. Azután előadta a tiszti neveléssel kapcsolatos vívmányokat. Attért azután a parlamenti helyzet ecsetelésére. Szerinte az obstrukció különösen az indemnity megtagadásával az országot beláthatatlan gazdasági válság felé sodorja. — A kuria Jakabffy István, ipolyzalkai képviselő mandátumát megsemmisítette s a kisebbségben maradt Konkoly Thege Sándort megválasztott képviselőnek jelentette ki. Ez az első ilyen ítélete a kuriának. — Fontos diplomáciai okokat tulajdonítanak Miklós cár és Vilmos német császár Wiesbadeni találkozásának. Lamsdorff gróf ugyanis Delcasséval való találkozása után Bülow gróffal akar érintkezésbe lépni. Okot erre a macedóniai kérdések adnak, a melyben Franciaország és Oroszország teljesen egyetértnek a szultánnak ajánlott reformok dolgában. A kisdied Serbia mindig hallatt magáról, s gondoskodik róla, hogy az egész világ érdeklődését föntartsa maga iránt. A Begrádski Novosti Péter király lemondása a címen vezércikket közölt, a mely egész Belgrádban föltűnést keltett. A cikk azt a pikáns hírt tartalmazza, hogy Péter király öt hónapi uralkodás után a fia javára lemond a trónról, mert belátja, hogy tovább nem uralkodhatik. A külföldi sajtó azonban személyesen nem igen vehet tudomást a dologról, mert Péter király nem akarja a kiküldött tudósítókat fogadni azóta, mióta a külföldi és főleg a német lapokban olyan támadásokat intéztek személye ellen. Most ért véget az a kinos incidens, a melynek hőse Pavlovics Lyubomir-nemzetiségi képviselő volt. Utazása közben t. i. képéből kikelve ugrott ki a kupéból és a Hymnust éneklő diákok közé rontott, a kik közt több szerb fiut ismert föl. „Hát nem tudtok ti — ordított — S nagyobb nyomtatók kedvéért két éneklő diák

küldetés praedestinálja, hogy igazság jelében vessék az ő népüket. És nem igazi vezető, hanem hazug, ki tettek helyett csak a nemzeti hiúságnak tömjénez.

Te pedig drága magyar nemzetem, adj hát lát az örök Istennek, hogy neked egy század folyamában, mely a nemzetek életében csak arasznyi lét, három ily titáni szellemet adott, kik megmegtarták boldogulásodnak utjait, Ők legyenek szerető csillagaid!

Széchenyinek építő lángelméjét és Kossuthnak lobogó haza- és szabadságszeretét egészítse ki életed minden pillanatában Deáknak isteni bölcsessége. Ők legyenek amint a hajósoknak a zivatáros éjjelen a kikötő, a te világító tornyaid.

És te kedves tanulóifjúság! Nézz enagy alakokra. Ők legyenek az örök minta. Irtsatok ki, mint ők, sziveitekkel minden rossz indulatu önzést. Tépjétek ki, mint ők az anyagiasságnak és a szennyes magánérdeknek minden gyökérszálát lelkektől. Gyujtsatok lángra újra a szent tüzet az idealizmus roskadozó oltárán. Teljék meg lelketek hazaszeretettel úgy, amint a virágok a nap sugaraitól illatot, ragyogó színt s pompát nyernek. Az emberi nagyság felemelő gondolata, a nemzeti kiválóság büszke érzete töltse be elméteket és kebleteket, midőn nagyjainkra gondoltok; a mindennapi munka becsülése és a lángész iránti hódolat hasson át benneteket, mikor példájokat látjátok. Így köthetjük össze a hazafias lelkesedésünk nemzeti multunk s a mult nagyjai iránti kegyelettel.

És most végszavamban Istenhez emelkedem, elmondva egyik honalotó vezérünk imáját: „Magyarok Istene! kit mindenütt látunk; — Égben, földben, vízben, kezéd munkáiban, — Töltsd ki a te lelked erre a nemzetre, — Századok százada lássa virágzását, — A hányzor ellbukik, annyiszor támaszd fel. — Vedd meg ellenségőtől, vedd meg önmagától, — Takard be mennnyeddel, földét gazdagítsd meg. — Árpád dicső törzsét örökítsd meg rajta; — Mig világ, világ lesz, mig magyar magyar lesz, — Uralkodjék benne időtlen időkig. Amen.

fülsz ma egyiknek most hoz felfüggesztés miatt Fővárosi huza-von kézirát, a ban előv hogy röv templom gásától f ugy műve mányos tenelem meoje A német híru tud pedig, m első. — dósítás burg Lu ködésün okokat idegessé hogy a szott végre m mondha vénytár ugyan r tázat, a járulni, tási oko magyar mitó is pen föl a fővár adás vé a tolon mellette vette, a zatát; belépet pápána egyház ötkoror a csen tottak, is, hog mondja

T

f. hó 4 kásság tartott és szá a vár gának szolgá megér egylet tartva, ményé ismeré követe nézve.

gyehá az eg mosar utóbbi Jelen író is Gyerk

véri s demes letese méltá ülesné nevez sebe

tanító vendé Hymr Lenár figyel imája

fülebe markolt s úgy fölpofozta őket, hogy az egyiknek orrán-száján eleredt a vére. A Kuria most hozta meg a verdiktjét és a mentelmi jogától felfüggesztett képviselőt két rendbeli becsületsértés miatt ezer korona pénzbírsággal sújtotta — Fővárosunk ismét gazdagodott egy színházzal. Sok huza-vona után végre megjött a belügyminiszteri kézirat, a mely megengedte, hogy a Király-színházban előadásokat tartsanak. Lázás munkával elérték, hogy rövid idő alatt befejezzék Thália legújabb templomát, s most még csak a közönség pártfogásától függ, hogy a siker harmoniája meglegyen egy művészi, mint anyagi értelemben. — A tudományos világnak ismét halottja van. A római történelem legnagyobb kutatója és legalaposabb ismerője Mommsen Tivadar hunyt el a napokban. A német birodalom nagy részvétellel kísérte világ-hírű tudós utolsó útjára, s a gyászolók között pedig, mint rendszeren, Vilmos császár volt a legelső. — Érdekes hírt jelentenek Milánóból. A tudósítás arról szól, hogy a lindenhoft fogoly, Koburg Lujza hercegnő ott tartózkodik. Kérdés-közlésünk Drezdában is megerősítésre talált; az okokat pedig az szolgáltatja rá, hogy a hercegnő idegessége az utóbbi időben annyira fokozódott, hogy a baj elhárítása végett levegőváltás látszott ajánlatosnak. — A petróleum-kartelt végre megkötötték. A kartel kiterjedése nagyon mondható; mert csak Ausztriában 15 nagy részvénysárság foglalkozik ezzel az iparral. Volt ugyan még Ausztriában és nálunk is egy-két intézet, a mely vonatkozott az egyezséghez hozzájárulni, de a nagy kapacitásnak már opportunítási okokból is engedték meg és legújabbban a magyar petróleum ipar és a drósinai kőolaj finomító is belépett a kartelbe — Különlegességgépen följegyezzük azt a lopási történetet is, a mely a főváros egyik színházában játszódott le. Az előadás végeztével, mikor a ruhatárban legnagyobb a tolongás, egy cilindres ur kivette egy másik mellette álló uriember tárcáját Mikor ez észrevette, a tolvaj uriember provokálni akarta áldozatát; de erre már nem maradt ideje; mert közbelépett — a rendőrség. — XIII-ik Leo, néhai pápának mintegy 17 millió lírányi vagyonát az egyház öröklé. — Nagyborosnyón néhány székelyt ötkoronás ezüstpénz hamisításáért tartóztatott le a csendőrség. Osztrák veretű ötkoronásokat gyártottak, mintha megérdemelné az osztrák, ha pénz is, hogy hamisítsák! Eredetiben is elég rossz — mondja egyik laptársunk

Tan- és nevelésügy.

25 éves jubileum.

Marosvásárhely, 1903. nov. 5.

A Marostordamegyei Általános Tanító-egylet f. hó 4-én díszes ünnepet ült. Lankadatlan munkásságban eltöltött negyedszázados évfordulóján tartott ülését kiemelte a közönséges számonkérő és számotadó közgyűlései sorából, s azt ünneppé, a vármegye e tanító-egyletbe tartozó tanítósgának igazi örömnapijává avatta. A népnevelés szolgálatában eltöltött e negyed század, valóban megérdemelte, hogy azon derék, munkás tanító-egylet, e nevezetes határkőnél egy kis pihenőt tartva, számba vegye eddigi munkásságának eredményét, hogy megismerhesse önmagát, mely ismeret aztán biztos alapul szolgáljon a jövőben követendő irányu munkaprogramm összeállítására nézve.

A marostordamegyeieknek, ezen a vármegyeház nagytermében tartott ünnepi közgyűlésén az egyesület kötelekébe tartozókon kívül igen számosan vettek részt egyesek és testületek, ez utóbbiak természetesen kiküldött képviselőik által. Jelen volt Benedek Elek országosan ismert nevű író is. Az Udvarhelyvármegyei Tanító-egyletet Gyerkes Mihály képviselte.

Bár e jubiláló egyesülethez minket a testvéri szeretet meleg érzelmei fűznek, s igen érdemesnek tartanók az egész ülés lefolyását részletesen megírni és azt minden pontjában kellőleg méltatni, tekintettel azonban a hely szűkére, az ülésnek csak a minket közelebből érdeklő két nevezetes pontjáról emlékezünk meg részletebben.

A közgyűlés Nagy László, ev. ref. kántor-tanító vezetése mellett a polgári leányiskola növendékei által kifogástalan precizitással elénekelt Hymnusszal vette kezdetét, mely után következett Lenárt József tantestületi tiszteletbeli elnök élénk figyelemmel hallgatott s lelkesen megéljenezett imája és megnyitóbeszéde, Máthé József ünnepi

beszédét tartotta, mely tulajdonképen sarkpontja volt az egész közgyűlés tárgysorozatának

E vasszorgalmu, általános közszeretettel álló jeles tanító, tanítótesületi elnök beszéde rendén vázolta a tanítótesület 25 éves múltját, bemutatja a 320 oldalra terjedő s általa szerkesztett tanítótesületi emlékkönyvet. Folytatólagosan a valóság nagyon sötét színeivel rajzolja meg a magyarság folytonos apadását s ezzel szemben az oláhságnak mind nagyobb és nagyobb térfoglalását. Először ez a kép, amit a statisztikai adatok alapján az utóbbi 6, illetőleg 10 év alatti eloláhosodásról bemutat. E példák közül csak egyet említünk fel, azt i. hogy Marosvásárhely tőzsomszedságában levő Maroszentgyörgy magyar népe 6 év leforgása alatt több, mint felerészben eloláhosodott. Az oláhságnak ily óriási mérvben való terjedése hasonlatos, a nyáradszeredai járás kivételével, a többi négy szolgabírói járásban. Ha Máthénak ez állítása valóság, már pedig egy percig sincs okom e derék ember szavában kételkedni, mindnyájan gondolkozni kell eszünk e szomorú valóság felett és tenni okosan és sürgősen tenni kell.

Beszéde további folyamán Deák Lajos kir. tanácsos tanfelügyelőnek érdemeit méltatva 20 évi marostordamegyei működésének emlékéül, a tanítók által megfestetett arcképét nyújtotta át; Gönci János főjegyzőt pedig 25 éves főjegyzői működése alkalmából szintén meleg szeretettel üdvözölve tiszteletbeli taggá választásáról szóló diszoklevelét adta át.

Hártli János pénztárnok terjesztette elő azután azon iudítványát a választmánynak, hogy a fennálló segélyalap 1000 korona értékben fordítsák egy Marosvásárhelyen létesítendő tanító tanuló gyermekeket ellátó internátusi alap megvételére, melyet természetesen többoldalu gyűjtéssel aztán megfelelő tőkere növesztenek, erre a célra a tanító-egylet állami tanító tagjai felajánlják a Miniszterium által kiutaltványozott tuvar és napidijaikat. Lénárt József tiszb. elnök 100 K és Deák Lajos 100 K. Követésre méltó szép eszme.

A diszülést üdvözölték Kolozsmegyei tanító-egyesülete nevében Pallos Alhert, az Udvarhelymegyeiek nevében pedig Gyerkes Mihály.

Az ünnepi ülés több kisebb jelentőségű dolog elintézésével bevégeződött, közebb tartatott, melyen szokás szerint számos, szebbnél szebb pohárköszöntő hangzott el. Délután a rendes tárgyaló-közgyűlést tartották meg, melyen a keblü ügyeket intézték el. A Máthé József beszéde és a Hártli indítványa felett gondolkozni nekünk udvarhelymegyei tanítóknak napirendre hozandó alkalmas tárgy. Este 9 pontból álló sikerült hangverseny volt, melyen Benedek Elek is felolvasott. Felolvasása végén a tanítótesület választmánya arany tollat adott emlékül át. Az est bevétele 980 K, kiadása 600 K a létesítendő internátus alapra megy 380 K. **Gyerkes Mihály.**

Szinészet.

Polgár Béla erdélyrészi első színkerületi szintársulata közönségünk állandóan meleg és kitartó pártolása mellett tartja előadásait s hogy ennek ellenére a jövő hét közepén (csütörtökön) mégis utolsó előadását tartja ezuttal városunkban, annak a kerület városaival kötött szigorú szerződés az oka. Innen tehát Marosvásárhelyre vonul a derék szintársulat, hogy kötelezettségének ott is megfelelhessen. Bizonyára jó emlékek távozik körülökből s hisszük, hogy örömmel jön ismét székely anyavárosunkba, melynek halás és elismerő közönsége mindig szívesen fogadja

S z e r d á n Vadász Lajos jutalomjátékául az „Othón“, Sudermann Hermann remek társadalmi színművét adták elég nagyszámú közönség előtt. A darab főszerepei Vadász Lajos (Schwartz) és Sz. Hervai Erzs (Magda) kezében voltak igen helyesen letéve, akik valóban magas nívón álló alakításokat produkáltak s egész este állandó ovációkban részesültek. Minden felvonás után többször kitapsolták őket s Vadászt megjelenésekor dobozba foglalt emléktárgyakkal és mintegy 50 korona pénzádománnyal lepték meg tisztelői. Az egész előadás összevágó lett volna, ha Szabó Ferenc hirtelen betegsége miatt Hefferdingk lelkész szerepét egész készületlenül Szathmáry titkárnak nem kell vala eljátszani. Így is azonban Szathmáry nagyon jól megállta helyét. Szabolcsiné (Franciska) ma is, mint mindig ügyes karikatúrát alakított véneány szerepében. A többi szereplők is mind hozzájárultak az előadás sikeréhez.

C s ü t ö r t ö k ö n Berla—Toldi—Milöcker „Három pár cipő“ c. énekes életképe került színre Rátkai Sándor és Pálfi Nina főszereplőkkel. Előbbi

Flink Lőrinc cipésmestert és utóbbi ennek nejét személyesítette egész estén át vidám jó kedvvel, egész ámbicióval. Igyekeztek nem is maradt eredmény nélkül, mert állandóan jól mulatott az elég szép számban megjelent közönség. A többiek is mind igen jók voltak kisebb-nagyobb szerepeikben.

P é n t e k e n Kemény Lajos tenorista jutalomjátékául Szigligeti Ede „II. Rákóczi Ferenc fogsága“ c. 5 felvonásos történelmi színműve volt műsoron. Kevés-számu közönség, inkább a tanuló-ifjúság és a felsőleányiskola növendékei jelentek meg a nézőtérén. S ezt csodálni nem is lehet, mert sokszor hangoztattuk, hogy nekünk csak egy színházba-járó közönségünk van és az már igen sokszor látta Szigligetinek ezen különben kitünő színművét. Azt sem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, hogy a jutalmazandó másképen is eltévesztette a darab megválasztását, mert tenorista létere nem kellett volna ének nélküli színművet választson. Ettől eltekintve, erkölcsileg nagyon szép eredményt jegyezhetünk javára, mert a lelkes tanuló-ifjúság állandóan tapsviharral jutalmazta játékát. A többi szereplők is igyekeztek betölteni hivatásukat s az legnagyobb részben sikerült is nekik.

S z o m b a t o n „A drótosztót“ másodsor adatott meg pedig ekkor is bérletben — természetesen most már nem oly zsufolt ház előtt, mint először. Itt is áll azon axiómánk, hogy csak egy színházlátogató közönsége van városunknak.

A Színház. November hónap tizennegyedikén jelenik meg „A Színház“ című művészeti hetilap, amely írásban és képen ismerteti a fővárosi és vidéki színházak heti eseményeit. A lap munkatársai: irodalmunk és művészetünk kitünőségei, közérdekű cikkeikkel élénkítik a szépkiallításu és előkelő színvonalu ujságnak gazdagon illusztrált tartalmát. A lapot F a l k Richárd szerkeszti. Előfizetési ára egy évre 10 korona, számonként 20 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII., Baross-utca 59. sz.

Egyházi élet.

A róm. kath. plebánia templom belső javítása és díszítésére adakoztak: N. N. 50 K, Blayer Balázs 10 K, János Gyula másodsor 10 K, Homolay Lajos 10 K, Kasza Ferenc Mosdos 20 K, összesen 100 K, I—V. közlemény szerint befolyt készpénz 1013 K, összesen 1113 K. Fogadják a nemesszivü adakozók ez uton is halás köszönetünket. Jung-Cseke Lajos, apát-plebános. Paschek Viktor, pénztárnok.

Nyilvános nyugtázás és köszönet. A székelyudvarhelyi ref. templom kijavítására a következő adományok folytak be: Dr Damokos Andorné öngnagsága adományozott: 15 koronát. Gálfi Sándor gyűjtőívén adakoztak: Albert György 60 f, Előkes János 40 f, Domé Rezsőné 1 K, Simon Jánosné 2 K, ifj. Sándor Gergelyné 2 K, Gálfi Sándor 2 K, Pálfi Anna 1 K, összesen 9 K. Hozzáadva e két összeget az előbbi gyűjtések eredményéhez, kitesz összesen 1117 koronát. Fogadják a nemesszivü adakozók az ev. ref. egyház halás köszönetét Székelyudvarhely, 1903. nov. 7. Vajda Ferenc ref. pap, Kovács Dániel, pénztáros.

Külömfélék.

— **Eljegyzés.** S z e b e n y Antal, városunk derék iparospolgára, városi képviselőtestületünk tagja, e hó 5-én tartotta eljegyzését Majorosy Ilonkával Fehértemplomon.

— **Színházi műsor.** Vasárnap d. u.: Csokon szerzstt völegény, énekes bohózat. Este: A veres haju, énekes népszínmű. Hétfőn: Rátkai Sándor jutalomjátéka: Fokról-fokra, énekes életkép (tarka színpaddal egybekötve). Kedden: Magyar dal, melodráma, irták Herodek Sándor és Kerner Jenő. Ezt követi: Csokonai Vitéz Mihály, énekes korrajz. Szerdán: Pálfi Nina jutalomjátéka: A bolond, nagy operette. Csütörtökön: utolsó előadásul: Obrenovics Sándor, dráma.

— **A budapesti „Székely-Kör“** e hó 7-én Budapesten (V., Szabadság-tér 6. szám, 1. em.) helyiségének megnyitási évfordulója alkalmából igen sikerült társasestélyt rendezett a következő műsorral: 1. Megnyitó beszéd. 2. Faust: Ábránd. Hegedü szóló Előadta Veress Albert. Zongorán kísérte Jaschik Álmos. 3. Szavalt Székely Lajos. 4. Magyar dalok. Vonós négyes. Előadták: Kormos Tivadar, Bene Sándor, Kovács Miklós és

Egészségügy.

A ragadós száj- és körömfájás alkalmából, mely vármegyénkben jelenleg uralkodik, van szerencsém e lap t. olvasóit a következőkre figyelmeztetni: Ezen betegség emberre is átvihető, a midőn enyhébb, vagy súlyosabb, sőt halált előidéző emésztési zavarokat idéz elő. Hogy halált is okozhat, az talán e lapok t. olvasói előtt ismeretlen volt, azonban csak 2 év előtt történt felsőmagyarország egyik nagybirtokosánál azon szomorú eset, hogy ragadós száj- és körömfájásban szenvedő tehén tejének élvezete miatt 2 gyereke halt el. Ez és hasonló számos szomorú példa legyen intés nekünk a legnagyobb óvatosságra! A betegséget gombák (bacillusok) okozzák, melyek az ember szájába jutva, fertőzik azt is. Tehát ezektől kell óvakodnunk egyfelől kezeinknek, melyek az ilyen állattól származott tejjel érintkezésbe jutottak, szorgos tisztítása által, másfelől a tejben levő gombákat kell főzés által megölni. Mi tehát a tendő ilyen esetben? Legjobb volna beteg állattól származott tejet egyáltalán nem használni. Azonban eddigi tapasztalataim szerint ez keresztül nem vihető és szükségtelen gazdasági kárt okozna. Hanem szorgosan keresztültisztítás és a tejnek hosszú, erős főzése elegendő a fertőzés veszélyét távol tartani. A tejnek nyers termékeit, vaját, tejfölt stb., melyek nem lesznek főzve, használni egyáltalán nem szabad. *Dr Kovács Géza.*

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesülettől.

513-903. szám.

Meghívó.

Az Udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület folyó hó 10-én délután 3 órakor a vármegye háza kistermében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Jelentés az október 10. és 11-én tartott kiállításnál felmerült költségekről.
 2. A komlószok létesítése ügyében teendő lépések megállapítása.
 3. Folyó ügyek.
 4. Indítványok.
- Székelyudvarhely, 1903. nov. 3.

Az elnökség.

Nyilt-tér*

Pénzkölesönt állami-, megyei-, városi és nyugdíjkepes magánhivatalnokoknak, katonatiszteknek legalább 1800 korona törzsfizetéssel, igen előnyös havi törlesztési feltételekkel, minden előleges költség nélkül, közvetíték. Fennálló kölcsönök előnyösen konvertálhatók. Bővebb megkeresésekre felvilágosítással szolgál

Bérczy Jenő,
Standard-titkára Brassó.

Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Teasütemények a legkülönbözőbb választékban **is friss** minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernszt György cukrászatában** Székelyudvarhely, Batthyány-tér 15. sz. alatt Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

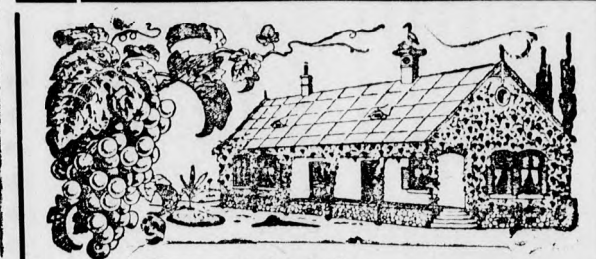
Ügynökök, kik nagy ismerettséggel bírnak, havonta 80 korona fixfizetéssel és magas jutalék mellett rögtön (minden megyében, városban és községben) **kerestetnek**, egy a háztartásban nélkülözhetetlen cikk elárúsításához. Ezen ügynökséget nagy ismerettséggel bíró alkalmazásban levő egyének, mint mellékfoglalkozást is üzhetik. Ajánlatok: •Ujdonság 1903. jellegével Mosse Rudolphhoz (Bécs) küldendők.

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kérésre mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Küldje be címét „E 452” jelleg alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.**

Gazdaközönség figyelmébe!

Lóheremag, minőség szerint, **legmagasabb árban megvételik**

Gál János utóda cégnél,
Székelyudvarhely.

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hál' lúgnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkiválóbb muskotály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbségre, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a leghálódatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. Cím: **Ermelleki első szőlőültetvénytelep Nagykágya,** u. p. Székelyhid.

2993-903. szb. szám.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegyében a VIII. közegészségügyi körorvosi állomás lemondás folytán üresedésbe jött.

Ezen körhöz Szentegyház- és Kápolnásoláshalu, Lövete és Homoródalmás községek tartoznak Szentegyházsoláshalu központtal, ahol az orvos köteles lakni.

Fizetése évi 800 korona és természetbeni lakás. Amennyiben a Homoród-fürdőn teljesítendő körorvosi teendőkkel is megbízatik, ezért 400 korona tiszteletdíj jár.

Az orvosi rendelvevények, valamint műtétek díjai is szabályozva vannak 1 koronától 10 koronáig, vagyontalan betegek díj nélkül kezelendők.

Járvány kiütése vagy hivatalból tett kiküldetésnél a körorvosi díj nem illeti, csak természetben kiszolgáltatandó fuvar vagy annak ára kilométerenkint 20 fillér. A körorvos köteles leendő havonként és fél-évenként a járási orvoshoz egészségügyi jelentést és kimutatást beküldeni.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1876. évi XIV. t.-c. értelmében felszerelt folyamodványukat **1903. december 1-én déli 12 óráig** alóírt járási főszolgabíróhoz adják be.

Székelyudvarhely, 1903. október 21.

2-3

Dr Demeter Lőrinc,
főszolgabíró.

Faeladási hirdetmény.

Az orozsziegyi közbirtokosság tulajdonát képező és Oroszziegy község határában a „Varság tisztásán” fekvő „D” legelő erdő üzem-osztályban az 1900., 1901. és 1902. évekre esedékes vágás területekből a vázlatrajz szerint eladásra kijelölt 492/10 kat. hold területen kihasználásra kibélyezett bükk- és fenyőfa-készlet, mely a korondi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos becslése szerint 6596 m³ fenyő — 11238 m³ bükk műfát és 33714 m³ bükk tűzifát tartalmaz **1903. évi november hó 23-án délelőtt 9 órakor** Oroszziegy község házában nyilvános szóbeli árverésen és zárt írásbeli ajánlat útján együttesen el fog adatni.

Ezen terület mellett van még 2000 k. hold, melynek fatömege jövő évtől el fog adatni.

Kikiáltási ár 16000 K, azaz Tizenhatezer korona.

Utóajánlat el nem fogadtatik.

Árverezők kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát árverezést vezető kezéhez készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban az árverés megkezdése előtt lefizetni, illetőleg az írásbeli ajánlatához mellékelni.

Kihasználási határidő a szerződés jogerőre emelkedésétől számított 6, azaz hat év.

A részletes becslési és árverési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál Székelyudvarhelyen és alóírtottnál, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Oroszziegy, 1903. évi november hó 5-én.

Tamás Ágoston,
közbirtokossági elnök.

3727-903. szám.

Árverési hirdetményi feltételek.

Az Udvarhelymegyei takarékpénztár végrehajtónak **Biró Varga Sándor** peteki lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtásos ügyében a kérelem következtében a végrehajtási árverés 81 korona 45 fillér tőke, ennek 1903. évi május hó 17. napjától járó 6 százalék kamatai, 6 korona 20 fillér óvási, egyharmad százalék váltódíj, 18 korona 50 fillér per- és 38 korona 45 fillér végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 24 korona 30 fillér és a még felmerülő költségeknek behajtása végett az 1881. évi 60. t.-c. 144. §. alapján és a 146. 156. §§. értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek, oklándi kir. járásbírószék területén fekvő, a peteki 181., 182., 278., 378. számú tllknyvekben felvett egész ingatlanokra a bekebelezett haszonélvezeti jogok érintetlen hagyása mellett és pedig a peteki 181. számú tjkvben A + 315., 326. hr. sz. faház, kertre 376 korona, 182. számú tjkvben A + 676/2 hr. sz. szántóra 35 korona, 756. hr. sz. szántóra 8 K, 1281 hr. sz. szántóra 15 K, 1479 hr. sz. szántóra 7 K, 1553. hr. sz. szántóra 8 K, 1608. hr. sz. szántóra 12 korona, 1877. hr. sz. szántóra 10 K, 1915 hr. sz. szántóra 12 K, 1948. hr. sz. szántóra 8 K, 2127., 2128. hr. sz. szántóra 13 K, 2612/1., 2613/2., 2614/2. hr. sz. szántóra 33 K, 2265/1. hr. sz. szántóra 15 K, 2380. hr. sz. szántóra 7 K, 2663/1. hr. sz. szántóra 7 K, 3202. hr. sz. szántóra 13 K, 3313/2. hr. sz. szántóra 5 K, 3566. hr. sz. szántóra 11 K, 3612. hr. sz. szántóra 5 K, 4108/2. szántóra 4 K, 4109/1 hr. sz. szántóra 16 K, 4602/1. hr. sz. szántóra 16 K, 4837. hr. szántóra 14 K, 4837. hr. sz. szántóra 14 K, 5014/2. hr. sz. szántóra 7 K, a 278. sz. tjkvben A + 675/1. hr. sz. kaszálóra 14 K, 1416., 1417. hr. sz. kaszálóra 24 K, 1909-1913. hr. sz. szántóra 31 K, 1997., 1998., 2000., 2001. hr. sz. kaszálóra 20 K ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés megtartására határnapul **1903. évi november hó 12. napjának délelőtt 9 órája** Petek község házához tüzetik ki.

Ezen árverésen a fent körírt ingatlanok a kikiáltási áron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsarának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési további feltételek alóírt bíróságnál megtekinthetők.

A kir. bíróság tkvi hatósága.
Okland, 1903. augusztus hó 27.

MÁTHÉ, kir. albiró.

Csuz, köszvény (rheuma)

szaggatás, derék- és hátfájás, valamint mindennemű ízületi bajok ellen legbiztosabb szer a törvényesen védett

Halápi-féle

RESTAURATOR

mely már rövid használat után a fájdalmat nemcsak enyhíti, de sikeresen gyógyítja. Számos orvos tanár által kipróbálva és ajánlva.

Egy tubus ára 1 korona 60 fillér. Egyedüli raktár:

„APOSTOL” gyógyszertár Budapest, VIII. József körút 64.

Éveken át szenvedtem rheumatikus bántalmakban. Semmiféle gyógyszer, sem tűrdő nem használt. Az ön Restaurator kenőcsének köszönhetem egyedül gyógyulásomat. Fogadja ezért hálás köszönetemet és abbéli ígéretet, hogy mindenkinek, ki hasonló betegségekben szenved, a legmelegebben fogom ajánlani.

Budapest, 1903. szept. 10.

Munkácsi József Hernád-utca 30.

Használat előtt.

Használat után

FIGYELEM!

M. t. olvasóinkat arra kérjük, hogy megrendeléseik és bevásárlásaik alkalmával a Székely-Udvarhely-re hivatkozni szíveskedjenek.

Névjegyeket, meghívókat, eljegyzési kártyákat, mindenféle nyomtatványokat jutányos áron készít

BETEGH PÁL könyvnyomdája Székelyudvarhely.

Részletfizetésre eladó ház.

Székelyudvarhelyt, a Solymossy-utca 30. sz. kő- és téglából épült 6 szobás (konyha, kamara, pince és nagy színnel bíró) cserepes fedelű ház, 276 m²-es területű beltelekkel együtt 14 évi részletfizetéssel, igen olcsón és azonnal eladó.

Kitűnő szabás és jó munkáért kezeség vállalatik!

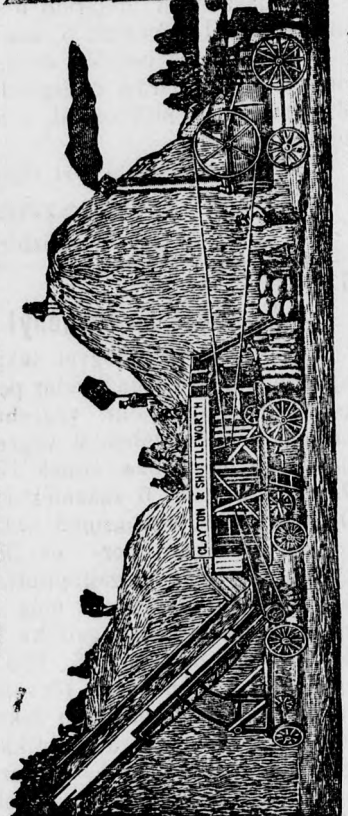
Uj divatos férfi és gyermek ruhák készítettnek a legjutányosabb árakban az őszi és téli időnyre dus választéku hazai és külföldi posztókból.

Szenkovits János utóda férfi- és női divatüzletében.

Schottola Ernő, Budapest. A gumi gyártás meghonosítója Magyarországon. Müszaki üzlet: VI. Váci-körút 13. Gyár: VI. Révay-utca 16.

KÜLÖN ÁRJEGYZÉKEIM MEGJELENTEK: Kőtszerekről, sebészeti- és egészségügyi gumiarúkról, sérvkötők, háskötők, görcsérharrisnyák, belégző készülékek, vízmentes vásznak, mentőszekrények, hordágyakról stb. Mindenféle műszaki gumi árukról, gumi tömlők, lemezek, karikák, zsinórok, golyók fékek, ütközők, dugókról, valamint asbest árukról. Kutak, szivattyúk, fecskendők, vas- és fémcsövekről. Tüzlőtő-felszerelések. Sport cikkekéről, lawn tennis, football, kérekpár gumialkatrészek, izomedzők, gumi-fürdőkádák, fürdőfőkötről stb. Hygienikus, szagmentesen záró szobaklozetekekről és hygienikus köpöedényekről. Szőlészeti, pinczészeti és borgazdasági cikkekéről, mint permetezők, kénegezők, szőlőzuzók, borsajtók, borszivattyúk, gumicsövek, borszűrők, pasteurizáló, stb. Mérlegekről.

Clayton & Shuttlesworth

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek továbbá járgány-cseplőgépek, löher-cseplők, tisztító-rostát, konkolyosót, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

Columbia-Drill

legjobb aratógépek, szecakavágók, repavágók, kukoricza-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytemes acél-ékek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek. Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

Szántó és kaszáló, mely 120 hold kiterjedésű, jutányos áron eladó Patakván. Értekezni lehet: Bokor Andrásal ugyanott.

„Nincs többé tyukszem!” Ha tyukszemétől meg akar szabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen védett és biztosan ható — DENZINGER ADÁM Ujvidék, Duna utca 17. szám.

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS. COMP. Horgony-Pain-Expeller egy régi kipróbált háziser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsolésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghúléseknél. Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapestben. Richter F. Ad. és társa, csás. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

Rum, cognac, silvorum, likörök, likörkrémek stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozitíókkal hazilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olcsóbban állithatók elő, mint készen vett áruk. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. Baros Gábor Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozitíók gyára. ...

Jorgó János óras, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B. Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigoruan tisztességes, rászédés teljesen kizárva. — Órajavítási műhely. — Mindennemű zsebhóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezeséget válllok. — Kivonat a nagy árjegyzékből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapaczióra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 50 kr. 8039 sz. valódi ezüst pánczélláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 sullyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Sziveskedjék nevemre és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Mint gyógyviz csodahatásu. Kászoni Főkut. Természetes gyógyborviz! Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér. Mindig friss szállítmány.

Ne vegyen senki ... HANGSZERT mig Reményi Mihály mü-hangszerész legujabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik Budapestről, Király-utca 44. sz.

Baros-féle Peratin bajusznövesztő az egyedüli szer, mely által még serdülő ifjak is szép, csinos bajuszt és dus szakált nyernek. Teljesen ártalmatlan. 1 adag 2 korona 50 fillér és 4 korona. Egyedüli készítő: BAROS GÁBOR Budapest, VII. kerület, Dohány-utca 1. szám. Kosmetikai toillette cikkek gyára. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kapható Székelyudvarhelyt: Koncz Armin gyógyszerertárban. Nyomatolt a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székelyudvarhelyt 1903.